

Unitat 9. Pronoms

1. Pronoms febles

Els pronoms febles o àtons són uns elements que equivalen a un nom o a un sintagma nominal i que es pronuncien formant una unitat prosòdica amb el verb, és a dir, sempre van al costat del verb. La funció principal que exerceixen és la de substituir complements que ja han aparegut en el discurs (funció anafòrica) per evitar repeticions innecessàries.

Així doncs, poden substituir: el complement indirecte (CI), el complement directe (CD), l'atribut (Atr), el complement del nom (CN), els complements circumstancials (CC) i els complements de règim verbal (CRV).

Col·locació i formes dels pronoms febles

Els pronoms febles presenten diverses formes segons la seua col·locació davant o darrere del verb i segons si aquest comença per vocal o consonant. Fixeu-vos en els aspectes ortogràfics següents:

a) Davant o darrere del verb?

Normalment els pronoms van davant del verb.

Les úniques formes verbals que els admeten darrere són l'imperatiu, el gerundi i l'infinitiu

Ex.: **Compra'm**; **estic comprant-me**; **has de comprar-me**

És per això que les formes perifràstiques d'infinitiu o de gerundi admeten els pronoms davant o darrere del verb.

b) Davant del verb: formes reforçades o elidides?

Quan el verb comence per consonant, utilitzem les formes reforçades.

Ex.: **em compraré**

Quan el verb comença per vocal o hac muda, utilitzem les formes elidides. Són formes amb apòstrof, ja que hi ha una vocal elidida per contacte amb una altra.

Ex.: **m'agrada**

c) Darrere del verb: formes plenes o formes reduïdes?

Quan el verb acabe en consonant o u semivocal utilitzem les formes plenes.

Ex.: **estic comprant-me**; **compreu-me**

Quan el verb acabe en vocal utilitzem les formes reduïdes.

Ex.: **compra'm**

Sempre se separa el pronom darrere del verb mitjançant apòstrof o guionet.

Heu de tenir present que, amb verbs com *queixar-se*, *penedir-se*, *anar-se'n* o *equivocar-se*, el pronom feble no fa cap funció, sinó que forma part del verb. Són verbs que no poden prescindir del pronom, per això es diuen verbs pronominals.

T'has equivocat tu, així que no et queixes

Recordeu que els verbs callar, caure, saber, aprendre, conèixer i uns pocs més no són pronominals; per tant, no direm ***ens hem après** els pronoms febles, sinó **hem après** els pronoms febles.

Esquema de pronoms febles

CI (a qui ?)			
Singular	LI	-LI	
Plural	ELS	-LOS / 'LS	
CD DETERMINAT (amb article determinat, demostratiu, nom propi)			
EL	L'	-LO	'L
LA	L'	-LA	-LA
ELS	ELS	-LOS	'LS
LES	LES	-LES	-LES
CD NEUTRE (oració subordinada ; açò, això, allò; tot)			
HO	HO	-HO	-HO
CD INDETERMINAT			
EN	N'	-NE	'N
COMPLEMENT AMB PREPOSICIÓ (el cc de manera → hi)			
HI	HI	-HI	-HI
EN	N'	-NE	'N (si va introduït per la preposició "de")
ATRIBUT (ser, estar, paréixer, semblar)			
HO	HO	-HO	-HO

Funcions I: el complement indirecte

El complement indirecte (CI) és el destinatari de l'acció que indica el verb i va unit al verb per una preposició: normalment a o per a. Per això, el podreu localitzar preguntant-vos a qui o per a qui es fa l'acció:

SUBSTITUCIÓ PRONOMINAL DEL COMPLEMENT INDIRECTE

CI	Davant de verb començat en:		Darrere de verb acabat en:	
(Per) a qui?	Consonant (formareforçada)	Vocal (forma elidida)	Vocal (forma reduïda)	Consonant (forma plena)
1a persona singular (Per) a mi	EM	M'	M	-ME
2a persona singular (Per) a tu	ET	T'	T	-TE
3a persona reflexiu (Per) a ell mateix	ES	S'	S	-SE
1a persona plural (Per) a nosaltres	ENS	ENS	NS	-NOS
2a persona plural (Per) a vosaltres	US	US	-US	-VOS
3a persona reflexiu (Per) a ells mateixos	ES	S'	S	-SE

REMARQUES

- a) El pronom ES davant de verbs començats amb S + vocal o C + e/i pren la forma plena SE:

Per l'estiu **se** celebren les festes del meu poble

- b) El pronom US darrere de verbs acabats en vocal no s'apostrofa, perquè es confondria amb el pronom ES:

Va treure la punxa del dit a vosaltres > Va treure**-us** la punxa del dit
(si l'apostrofarem, Va treure's la punxa del dit, seria una acció reflexiva)

Quan la resposta a qui fa l'acció és a ell / a ella / a ells / a elles --o, en general, una resposta que es puga reduir a aquestes formes (ex.: al meu amic, a la secretària, als companys, a les amigues...)-- els pronoms que substitueixen el complement indirecte són: LI per al singular i ELS per al plural, amb les formes corresponents:

Complement indirecte (Per) a qui?	Davant de verb començat en:		Darrere de verb acabat en:	
	Consonant (forma reforçada)	Vocal (forma elidida)	Vocal (forma reduïda)	Consonant (forma plena)
3a persona singular (Per) a ell/a	LI	LI	-LI	-LI
3a persona plural (Per) a ells/elles	ELS	ELS	'LS	-LOS

REMARQUES

L'ús d'un pronom, quan el complement no ha estat elidit, és innecessari, perquè provoca un pleonasme; per això cal evitar oracions com aquesta:

~~*Li vaig comprar a l'Anna un llibre~~ > **Vaig comprar a l'Anna un llibre** o **Li vaig comprar un llibre**

~~*M'han regalat a mi un objecte~~ > **M'han regalat un objecte**

En cas que es vulga emfasitzar un complement, per tal d'evitar la redundància, s'haurà de col·locar una coma entre el complement substituït i la resta de l'oració:

A Jaume, li feia mal tot.

Ex1. Completeu les frases següents amb el pronom feble que convinga:

1. Vaig esforçar_____ molt en la carrera.
2. A tu, la gent no ha de preocupar_____ gaire.
3. _____ aconselle que treballau més.
4. Manteniu_____ fidels als vostres principis.
5. Vau perdre_____ perquè no sabíeu el camí.
6. Ell va asseure_____ sobre un banc.
7. Eixirem a les tres. Vine a buscar _____ a les tres.
8. _____ voleu acompanyar, a nosaltres?
9. Nosaltres som tres. Compra_____ tres entrades.
10. _____ demane que vingueu.
11. Nosaltres no hi poguérem anar. Vols contar_____ tu la pel·lícula?
12. Sabeu quin autobús hem d'agafar? _____ ha dit algú quin autobús és?
13. Si vosté té problemes, pose_____ en contacte amb mi.
14. Per l'estiu _____ celebren les festes del meu poble.
15. Vols acompanyar_____ tu? (a mi).

Ex2. Completeu les frases següents amb el pronom feble que convinga:

1. El xiquet ha preguntat per tu. Encara no _____ has donat el regal?
2. Si trobarem els teus amics, _____ explicaríem la veritat.
3. Si saps que té mal de cap, per què _____ parles cridant.
4. He vist els alumnes, però no _____ he dit res.
5. A la xiqueta, voldria comprar _____ una bicicleta.
6. La teua germana va contar _____ (a elles) la pel·lícula.

Ex3. Substituiu el sintagma en negreta pel pronom feble corresponent:

1. Cantarem cançons als malalts. _____
2. Va aturar un taxi per a l'àvia. _____
3. Dóna diners al xiquet! _____
4. Dóna diners als xiquets! _____
5. L'avi ha donat els caramels al seu nét. _____
6. Ha llegit el conte per als xiquets de la guarderia. _____

Funcions II: el complement directe

Hi ha verbs que per si mateixos tenen un significat total que no necessita ser completat ni arrodonit (verbs intransitius); però d'altres tenen un significat insuficient i exigeixen una complementació (verbs transitius):

El xiquet dorm.

El xiquet té... (Què...?)

Aquest element necessari que completa el significat dels verbs transitius és el complement directe. El podreu reconèixer o preguntant què...? o fent una transformació en passiva, en què el complement directe passa a ser el subjecte de l'oració:

El xiquet té **son** → Què té? Son.

La policia va detenir **el violador** → **El violador** va ser detingut per la policia.

REMARQUES

Normalment el complement directe no s'uneix al verb amb cap preposició. Només s'admet la preposició **a** com a lligam entre el verb i el complement directe en els casos següents:

- a) Quan el CD és un pronom personal fort:
Us he vist **a** vosaltres.
- b) En els casos en què l'expressió siga poc precisa:
T'estimava molt: potser més que **al** seu fill.
- c) Davant de: qui, el qual, tots, tothom, ningú, algú:
La policia va controlar **a** tots els manifestants.
He anat al bar, però no he vist **a** ningú.

SUBSTITUCIÓ PRONOMINAL DEL COMPLEMENT DIRECTE

Els pronoms que poden substituir aquests complements directes són els següents:

Complement directe: Què? / subjecte passiu		Davant de verb començat en:		Darrere de verb acabat en:	
		Consonant	Vocal	Vocal	Consonant
Definit	Masculí singular	EL	L'	'L	-LO
	Femení singular	LA	L'/LA	-LA	-LA
	Masculí plural	ELS	ELS	'LS	-LOS
	Femení plural	LES	LES	-LES	-LES
Neutre		HO	HO	-HO	-HO
Indefinit		EN	N'	'N	-NE

REMARQUES

El pronom LA, com l'article definit, no s'apostrofa davant d'un verb que comence en i/u/hi/hu àtones:

Uses la màquina d'escriure (L'uses)

Utilitzes la màquina d'escriure (La utilitzes)

Una vegada localitzat el complement directe, cal identificar si és definit, neutre o indefinit:

- Un CD és **definit** quan està determinat mitjançant un article (el/la/els/les) o un demostratiu (aquest/a/s/es, aqueix/a/os/es, aquell/a/s/es) o és un nom propi:
 - a) Compraré el cotxe (la moto / els cotxes / les motos)
 - b) He comprat aquest cotxe (aquesta moto / aquests cotxes / aquestes motos)
 - c) Compra aqueix cotxe (aqueixa moto / aqueixos cotxes / aqueixes motos)
 - d) Compreu aquell cotxe (aquella moto / aquells cotxes / aquelles motos)

- **Substitució del complement directe definit:**

- a) Compraré el cotxe (la moto / els cotxes / les motos)

El (La / Els / Les) compraré

- b) He comprat aquest cotxe (aquesta moto / aquests cotxes / aquestes motos)
L'he comprat / L'he comprada / Els he comprats / Les he comprades

- c) Compra aqueix cotxe (aqueixa moto / aqueixos cotxes / aqueixes motos)
Compra'l / -la / 'ls / -les!

- d) Compreu aquell cotxe (aquella moto / aquells cotxes / aquelles motos)
Compreu-lo / -la / -los / -les!

REMARQUES

Si el verb està format per un auxiliar + un participi (exemple b), el participi pot concordar amb el pronom en gènere i nombre.

- Un CD és **neutre** quan és un demostratiu neutre (açò, això, allò) o tota una oració equivalent a un demostratiu neutre, o va amb la paraula tot:

- Vull açò.
- Ha dit això.
- Mira allò.
- Expliqueu què us ha passat! (això)

- Substitució del complement directe neutre:

- Vull açò.
Ho vull.
- Ha dit això.
Ho ha dit.
- Mira allò.
Mira-ho!
- Expliqueu què us ha passat!
(això) Expliqueu-**ho!**

- Un CD és **indefinit** quan no està determinat o ho està per un indefinit (un, algun, cap...) o un quantificador (molt, poc, tant...).

- Tens pa?
- He comprat unes revistes?
- Compra tres quilos de taronges!
- Compreu moltes revistes.

- Substitució del complement directe indefinit:

- Tens pa? **En** tens?
- He comprat unes revistes? **N'he** comprades **unes**
- Compra tres quilos de taronges. Compra'n **tres!**
- Compreu moltes revistes. Compreu-**ne** **moltes!**

REMARQUES

Si el CD no definit està determinat per un indefinit (exemple j) o un quantificador (exemples k i l), en substituir-lo cal repetir el determinant.

Si el verb està format per un auxiliar + un participi (exemple j), el participi pot concordar amb el pronom.

Ex4. Substituíu el sintagma en negreta pel pronom feble corresponent.

1. Sempre compra **el pa** en la botiga del costat.

2. Va veure el teu amic tirant les pedres.

3. Necessite que el teu germà vinga demà a veure'm.

4. Heu de llevar moltes herbes del jardí.

5. Per acabar, va cantar la cançó que més m'agrada.

6. Vull que dugues unes camises a la tintoreria.

7. He comprat açò a la botiga de ta mare.

8. Comprreu aquesta raqueta per al vostre nebot.

9. Han visitat l'exposició aquest matí.

10. He de comprar entrades per a la inauguració.

Ex5. Completeu les frases següents amb el pronom feble que convinga:

1. Alguna cosa obstrueix la porta i no puc obrir_____.
2. Mai he vist un partit de bàsquet en directe. Però, _____ he vist molts de futbol.
3. Heu reservat l'habitació? -- _____ vaig reservar la setmana passada.
4. Agafa els tovallons i guarda _____ al calaix.
5. Diuen que hi ha un circ a la ciutat, però jo encara no _____ he vist.
6. Això no queda bé ací, canvieu _____ de lloc.
7. Pots deixar-me un bolígraf? - _____ sent, no _____ tinc cap.
8. Què fas amb les flors? -- Estic collint _____ perquè vull transplantar _____ algunes.

Funcions III: el complement atributiu

Els verbs ser, estar, semblar, paréixer i aparentar són verbs copulatius. Són una mena de nexa o element d'enllaç entre el subjecte i un complement que els diferencia dels altres verbs: l'**atribut**. La prova és que sovint se'n prescindeix en escriptura telegràfica, en anuncis, en enunciats gràfics...:

Albert malalt STOP Mare desconsolada

SUBSTITUCIÓ PRONOMINAL DEL COMPLEMENT ATRIBUTIU

La substitució per pronoms del complement atributiu és similar a la del complement directe:

- Si l'atribut és definit (determinat per un article o demostratiu) és substituït pels pronoms **el, la, els, les** (amb totes les seues formes):
El teu amic és el metge del poble (El teu amic l'és).
Aparenta els noranta anys que té (**Els** aparenta).

- Si es tracta d'un atribut indefinit, un demostratiu neutre o una oració és substituït per **ho**:

El teu amic és metge (El teu amic **ho** és).

Aparenta tenir noranta anys (**Ho** aparenta).

Ex6. Localitzeu el complement atributiu i substituïu-lo pel pronom corresponent:

1. Aquells són els jugadors de l'equip de futbol.

2. Els núvols pareixen boles de cotó.

3. Maria és la xica més atractiva de la classe.

4. Ja deuen ser les nou del matí.

5. Aquestes xiques semblen xineses.

6. A hores d'ara, el resultat del partit sembla clar.

7. Pep és el millor advocat de la ciutat.

8. Pep és advocat.

Ex7. Completeu les frases següents amb el pronom feble que convinga:

1. Els xiquets no estaven quiets i _____ vaig llegir un conte per calmar_____.
2. Aquella és la teua veïna? Sí, segur que _____ és.
3. He de parlar amb Josep. -- Jo _____ veuré avui. Vols que _____ diga alguna cosa
4. Ahir em van regalar tres quadres. Tu _____ vols un?
5. Maradona va arribar a ser un mite, però ara ja no _____ és.
6. Anna em va donar les fotografies perquè _____ mirara i _____ diguera que _____ semblaven.
7. La veïna em va demanar un saler i encara no _____ ha tornat.
8. No és coix, però per la manera de caminar _____ sembla.
9. He parlat amb els teus alumnes però no _____ he pogut dir la veritat.
10. Per dinar, hi havia estofat de vedella i vam menjar_____ tots.
11. A Antoni, no li agrada dir mentides, però _____ diu moltes.
12. Sort que els veïns ens van ajudar. Haurem de donar_____ les gràcies.
13. Pere gaudeix bona cosa amb les pel·lícules de l'oest però ara no pot veure_____.
14. A Jaume, li encanta la mistela, però ara no _____ pot beure.

Funcions IV: el complement circumstancial

Les circumstàncies en què es produeix l'acció del verb són indicades per una sèrie de complements anomenats circumstancials. Aquestes circumstàncies poden ser de temps, de lloc, de manera, d'instrument, de finalitat...

- Van vindre **a les nou** (CC de temps)
- Van vindre **enfadats** (CC de manera)
- Van vindre **a ma casa** (CC de lloc)
- Van vindre **amb cotxe** (CC d'instrument)

SUBSTITUCIÓ PRONOMINAL DELS COMPLEMENTES CIRCUMSTANCIALS

El CC de manera és substituït sempre pel pronom **hi** (-hi) i el podreu localitzar preguntant-vos com es fa l'acció.

Pere treballava de valent → Pere **hi** treballava

Marc, camina de pressa, per favor! → Marc, camina-**hi**, per favor!

Els altres complements circumstancials també són substituïts pel pronom **hi**, llevat d'un únic cas: si el complement és introduït per la preposició **DE**, és substituït per **en** (n' / 'n / -ne).

Aniran demà al poble → **Hi** aniran demà

He dut el cotxe al garatge → **Hi** he dut el cotxe

Torna al poble! → Torna-**hi**!

Torneu al treball! → Torneu-**hi**!

Vindran demà del poble → **En** vindran

He tret el cotxe del garatge → **N'**he tret el cotxe

Torna del poble! → Torna-**n'**!

Torneu del treball! → Torneu-**ne**!

Funcions V: el complement preposicional i de règim verbal

Hi ha certs verbs que exigeixen (regeixen) la presència de complements introduïts per una preposició. Per això, aquests complements s'anomenen **preposicionals** o **de règim verbal**:

La tieta pensa en tots nosaltres

Estic d'acord amb vosaltres

No accediré als teus desitjos

Ací teniu alguns dels verbs que admeten aquest complement:

- Accedir, contribuir, excitar, procedir, renunciar, acostumar-se, arriscar-se, exposar-se, dedicar-se...: complement amb **A**.
- Pensar, tardar, vacil·lar, afanyar-se, complaure's, entossudir-se, exercitar-se, delitar-se, interessar-se, confiar...: complement amb **EN**.
- Aprendre, parlar, saber, recordar-se, oblidar-se, riure's, adonar-se, burlar-se, abstenir-se, queixar-se...: complement amb **DE**.

- Avenir-se, fer-se, estar d'acord, amenaçar...: complement amb **AMB**.

També poden regir un complement preposicional alguns noms que formen una expressió conjunta amb un verb: Estar content d'algú / d'alguna cosa; estar segur d'algú / d'alguna cosa; trobar plaer (o satisfacció) en algú / en alguna cosa...

SUBSTITUCIÓ PRONOMINAL DEL COMPLEMENT DE RÈGIM VERBAL

Com els complements circumstancials, si el complement de règim verbal és introduït per la preposició **DE** és substituït per **en** (n' / 'n / -ne), però si és introduït per qualsevol altra preposició és substituït per **hi** (-hi):

Renunciaré al càrrec → **Hi** renunciaré

Pensa en això que et vaig dir! → Pensa-**hi**!

Parlava de tot un poc → **En** parlava

Parla de les teues coses! → Parla'n!

Ha parlat de tot un poc → **N'**ha parlat

Parleu de les vostres coses! → Parleu-**ne**!

Ex8. Substituïu el sintagma en negreta pel pronom feble corresponent:

1. Ahir no vaig anar **al teatre** perquè tenia molta faena.

2. Jaume va ser amenaçat **amb l'expulsió de l'equip**.

3. Per què no poses els gots **damunt la taula**

4. L'avi va traure els caramels **de la butxaca**.

5. Pensava **en ella** constantment.

6. Pensava en ella **constantment**.

7. Carme no renunciava a les seues pretensions.

8. Quan vaig arribar a casa, ja havíeu dinat.

9. Sempre parla de coses que no coneix.

10. Està plovent. No vages al jardí.

11. Si no hi ha policia no és convenient passejar pel port.

Ex9. Completeu les frases següents amb el pronom feble que convinga:

1. Va agafar fulls en blanc per fer _____ un esborrany de la redacció.

2. Veniu de veure la pel·lícula? Jo encara no _____ he anat perquè no sé si _____ vull veure.

3. En un port tan xicotet com aquest, només _____ caben tres vaixells.

4. Que Enric vaja a la platja i _____ agafe un bon lloc. Després _____ anirem nosaltres i _____ portarem un refresc.

5. Me'n vaig a Cuba i no sé quan _____ tornaré.

6. Voleu pujar a la muntanya russa? Val, _____ pujarem, però quan jo diga prou us _____ baixeu.

7. Quan van arribar a casa ja m'havia gitat perquè van arribar _____ molt tard.

8. Si veus Jaumet plorant al pati, deixa _____. Sempre _____ fa quan el castiguen a anar _____.

9.2 Combinació de pronoms febles

La col·locació davant o darrere del verb segueix la norma següent:

- Han d'anar sempre junts: o els dos davant o els dos darrere.
- Sempre col·locarem l'apòstrof tant a la dreta com puguem: li'l donaré però li l'he donat

Ordre de col·locació:

3a persona	2a persona	1a persona	3a persona		pronoms adverbials	
Es	et us	em ens	li els	el la els les ho	en	hi

És a dir:

reflexiu + CI + CD + CC

- Les combinacions LA + HI, SE + US no s'apostrofen:

Posa la llibreta damunt la taula: posa-la-hi

Se us ha dit que calieu

- Davant del verb: els pronoms EM, ET, ES quan entren en combinació amb un altre pronom prenen la forma ME, TE, SE:

Em dóna però me la dóna

Et dóna però te'l dóna

Es mira però se la mira

- Darrere del verb:

- si es combinen dos pronoms i el verb acaba en consonant (i per tant no es pot apostrofar) el primer adopta la forma plena (-los, -nos, -vos, -me, -te, se):

vull donar-los-ho, dir-vos-ho, menjar-me'n, donar-te'n

b) si es combinen dos pronoms i el primer acaba en -S, s'utilitza la forma reforçada en el segon:

porta'ns-en, poseu-nos-en, doneu-los-els

c) Les combinacions: -ME-LA, -TE-LA, -SE-LA no s'apostrofen encara que el verb acabe en vocal:

Dóna-me-la; emporta-te-la

- No són possibles les combinacions:

- *HI + HI
- *HO + EN
- *HO + HI
- *EN + EN
- *HO + HO

QUADRE DE COMBINACIONS BINÀRIES												
		es	em	ens	et	us	li	els	el	la	les	en
em	dav.	se'm se m'			te'm te m'	us em us m'						
	dar.	-se'm			-te'm	-vos-em -us-em						
ens	dav.	se'ns			te'ns	us ens						
	dar.	- se'ns			- te'ns	-vos-ens -us-ens						
et	dav.	se't se t'										
	dar.	-se't										
us	dav.	se us										
	dar.	-se-us										
el	dav.	se'l se l'	me'l me l'	ens el ens l'	te'l te l'	us el us l'	li'l li l'	els el els l'				
	dar.	-se'l	-me'l	-nos-el 'ns-el	-te'l	-vos-el -us-el	-li'l	-los-el 'ls-el				
els	dav.	se'ls	me'ls	ens els	te'ls	us els	li'ls	els els				
	dar.	-se'ls	-me'ls	-nos-els 'n-els	-te'ls	-vos-els -us-els	-li'ls	-los-els 'ls-els				
la	dav.	se la se l'	me la me l'	ens la ens l'	te la te l'	us la us l'	li la li l'	els la els l'				
	dar.	-se-la	-me-la	-nos-la 'ns-la	-te-la	-vos-la -us-la	-li-la	-los-la 'ls-la				
les	dav.	se les	me les	ens les	te les	us les	li les	els les				
	dar.	-se-les	-me-les	-nos-les 'ns-les	-te-les	-vos-les -us-les	-li-les	-los-les 'ls-les				
li	dav.	se li	me li	ens li	te li	us li						
	dar.	-se-li	-me-li	-nos-li 'ns-li	-te-li	-vos-li -us-li						
ho	dav.	s'ho	m'ho	ens ho	t'ho	us ho	li ho	els ho				
	dar.	-s'ho	-m'ho	-nos-ho 'ns-ho	-t'ho	-vos-ho -us-ho	-li-ho	-los-ho 'ls-ho				
en	dav.	se'n se n'	me'n me n'	ens en ens n'	te'n te n'	us en us n'	li'n li n'	els en els n'	l'en el n'	la'n la n'	les en les n'	
	dar.	-se'n	-me'n	-nos-en 'ns-en	-te'n	-vos-en -us-en	-li'n	-los-en 'ls-en	- l'en	-la'n	-les-en	
hi	dav.	s'hi	m'hi	ens hi	t'hi	us hi	li hi	els hi	l'hi	la hi	les hi	n'hi
	dar.	-s'hi	-m'hi	-nos-hi 'ns-hi	-t'hi	-vos-hi -us-hi	-li-hi	-los-hi 'ls-hi	-l'hi	-la-hi	-les-hi	-n'hi

Ex10. Torneu a escriure cada frase i feu la substitució de l'objecte directe per un pronom feble adequat i combineu-lo amb el que ja teniu:

Joan em deixarà	el cotxe	me'l deixarà
	els diners	deixarà
	la casa	deixarà
	les claus	deixarà
	diners	deixarà
	tot el que voldré	deixarà
Quan torne et portaré	el disc	te'l portaré
	els llibres	portaré
	la jaqueta	portaré
	les cintes	portaré
	cintes	portaré
	tot el que desitges	portaré
Us ha presentat	el seu amic	us l'ha presentat
	els seus pares	ha presentat
	la seua veïna	ha presentada
El seu amic els durà	la bicicleta	els la durà
	el disc	durà
	els sobres	durà
	el que voldrà	durà
	gelats	durà
	les notícies	durà

Ex11. Ompliu els espais buits amb les formes LI'L o SE'L:

1. Li va caure un botó i com que no _____ sabia cosir, _____ vaig cosir jo.
2. Quan agafava un bolígraf d'algú _____ ficava a la butxaca ràpidament perquè no _____ veren.
3. Té el cabell tan llarg perquè fa deu anys que no _____ talla.
4. És estrany que no haja perdut el paraigua: sempre _____ descuida pertot arreu. Per això jo no _____ deixe mai!
5. Tenia el plat brut, i _____ vaig canviar.
6. El cendrer és damunt la taula. Acosta _____, que no hi arriba.
7. Pose aquest lluç ací: jo mateixa _____ pesaré, _____ netejaré i _____ cobraré, i així _____ podrà endur ara mateix.

Ex12. Ompliu els espais buits amb EL, LI, LI'L, SE'L:

1. Portava un jersei molt esfilagarsat, però no vaig gosar dir _____ que _____ canviara.
2. Si _____ telefones, digues _____ que vinga aviat, que _____ vull veure.
3. No _____ raspallaré més l'abric. Que _____ raspalle ell!
4. No _____ destorbes, que ara estudia; si vols, ja _____ diré que has vingut.
5. Diu que _____ ha tocat la loteria, però com que diu tantes mentides ara ja no _____ creu ningú.
6. _____ van ensenyar el plànol d'una ciutat imaginària, i ell _____ volgué copiar.

Ex13. Ompliu els buits amb ELS, ELS LA, ELS EL, ELS ELS, ELS HO (i variants):

1. Per més que t'ho demanen, no _____ faces, els dibuixos; que se'ls facen ells mateixos.
2. El que es va dir no anava per a elles, però no _____ vaig poder fer entendre.
3. Entre tots han netejat la pissarra; no _____ tornes a embrutar.
4. Dissimulaven tots els fracassos que tenien, però un amic de la família _____ va descobrir.
5. No poden obrir la porta, _____ vols obrir tu, per favor?
6. Eren tan menuts que no sabien retallar els papers; _____ havíem de retallar nosaltres.

Ex14. Substituïu els complements subratllats per la combinació de pronoms adequada:

1. Demà agafaré les instàncies per al meu company.

2. Miquel ha recomanat el seu llibre a Mercé.

3. No has donat la teua adreça al professor.

4. Ramon ha comprat pomes per a Tina i Rosa.

5. Pep recita poemes a Lúdia.

6. Teresa deu el sopar a Pere i a Jaume.

7. Vam haver de dur el meu germà a urgències.

8. Haurem de donar la revista a la portera.

9. Emili pagarà una ronda a Quico i Empar.

10. Han plantat un arbre nou al bosc.

11. No s'esforça a fer-ho bé.

12. Xavier ha trencat les tasses sense voler.

13. Vam arribar de París amb avió.

14. Marta ha comprat al seu nebot una carpeta nova.

15. No veig el teu germà des de l'any passat.

16. Júlia, pensa bé les coses.

17. Joan ha llegit un llibre d'aventures.

18. L'avi ha donat una bufetada al seu nét.

19. Els ciclistes baixaven ràpidament del port de muntanya.

20. La teua germana no ha comprat beguda per als xiquets.

Ex15. Completeu els buits de les oracions següents amb el pronom o la combinació que calga:

1. Passa'm una miqueta de pa. --Ho sent, però no _____ queda gens.
2. Si no has repartit els equipatges als jugadors, reparteix _____ ara mateix.
3. Això que m'has fet, no _____ perdonaré mai.
4. Li hem dit que ens deixe el cotxe i no _____ ha volgut deixar.
5. Júlia li ha fet un regal, però tu no _____ has fet cap.
6. Si no has donat la notícia als teus pares, dóna _____, per favor.
7. Nosaltres ja hem visitat les exposicions del museu. I vosaltres, _____ heu visitades?
8. Compreu més beguda o no _____ tindrem prou.
9. Li hem dit que ens conte la pel·lícula i no _____ ha volgut contar.
10. Quan era jove vivia a Mallorca, però fa temps que no _____ viu.
11. El problema que tenen, no saben qui _____ resoldrà.
12. Creia que trobaria Isabel a sa casa, però no _____ he trobada.
13. El rellotge que et va regalar el teu cosí, no _____ has posat mai.
14. --Voleu portar-nos això? -- _____ portem de seguida.
15. S'ha comprat una pilota però, al seu germà, no _____ deixa.
16. Qui ha furtat les claus de damunt la taula? Qui haja sigut que _____ torne.
17. Això que m'ha dit, no _____ perdonaré en la vida.

18. Si Jaume i Joan ens porten les entrades, _____ pagarem al comptat.
19. Quan treballàvem a la mateixa fàbrica, _____ anàvem amb el seu cotxe.
20. Si et compres un televisor nou, _____ has de dir. (a nosaltres)
21. Vaig comprar uns dolços i, quan vaig arribar a casa, els xiquets estaven menjant _____.
22. Saps què ha dit Joana? Que qui vulga veure _____ que vaja a sa casa.
23. Si vosaltres us embruteu la roba, renteu _____ ràpidament.
24. Vés a l'habitació que ara _____ puge jo i _____ llegiré un conte.
25. No puc portar les meues germanes al cine. Pots portar _____ tu?
26. A Jaume, li agradava molt el café, però ara no pot beure _____.
27. Has escoltat l'última cançó de Serrat? Jo _____ he escoltada i no _____ ha agradat gens.
28. L'altre dia vaig collir cireres i, ara mateix, estic menjant _____ totes.
29. A l'octubre comença un curs de redacció. Vols que tu i jo _____ apuntem?
30. Vaig ser jo qui us va agafar les pel·lícules, però demà pensava tornar _____.
31. No vages al club, que jo _____ vinc i no _____ he trobat ningú.
32. Per què no vas venir a la reunió? --Volia anar _____, però _____ trobava malament.
33. Quan donarem la felicitació als oncles? --Quan _____ visitem, _____ donarem.
34. Encara no t'ha arribat això? Ara mateix, _____ envie.
35. D'on aconseguíu Enric i tu el tabac? _____ regalen?

Ex16. Substituïu els complements subratllats pel pronom o combinació de pronoms febles que corresponga:

1. Només podem demanar a les teues amigues la seua col·laboració.

2. Si poguérem mostrar el nostres punts de vista als nostres amics, seria magnífic.

3. Voldria dir a les meues germanes que arribarem demà.

4. Procura traure molts refrescos de la nevera.

5. Fes el favor, posa més refrescos dins la nevera.

6. Sempre conta (a nosaltres) la mateixa història.

7. He vist la senyora Carme a cal metge.

8. He estat a Marsella, però no conec el port (de Marsella).

9. Si portes els xiquets a la platja no eixiran de l'aigua.

10. Quan vages a l'hort, porta uns quants quilos de peres als teus germans.

Ex17. Completeu els buits següents amb el pronom o la combinació binària de pronoms febles que corresponga:

1. De la dotzena de pastissos que em van regalar, _____ va sobrar un.
Agafa_____.
2. La taca que s'han fet, qui _____ llevarà?
3. El vestit que porta avui em sembla que _____ he vist posat altres vegades.
4. Puc donar el llibre al Pere? Sí, dóna _____, que _____ mereix.
5. Si no heu posat les flassades al llit, poseu _____.
6. Com que no hi ha cap llibre damunt la prestatgeria, _____ posaré un.
7. Si encara no has comunicat la novetat als amics, comunica _____, per favor.
8. He dit cent vegades al Joan que no puge a l'arbre i no _____ pense tornar a repetir.
9. Maria sembla molt agradable. En canvi, Anna no _____ sembla gens.
10. Sé que t'agrada fer les coses a poc a poc. També _____ pintaràs?

Ex18. Traduíu les frases següents:

1. Te he llamado la atención más de una vez y ya estoy harta.

2. Fue una prueba difícil, pero salimos satisfechos de ella.

3. Lee el párrafo y hazme un resumen del mismo.

4. Si ha dicho que lo llames por teléfono, hazlo.

5. Visitó Barcelona y recorrió todas sus calles.

6. Si le hacéis caso, os arrepentiréis.

7. Muy pronto dirán los ganadores y, por fin, podremos conocer los nombres de los mismos.

8. Tengo un buen coche y estoy orgulloso de ello.

9. Voy a Pego, ¿quieres venir?

10. Si te gusta esta comida, te puedo dar la receta de la misma.

3. Els pronoms relatius

Els pronoms relatius introdueixen oracions subordinades adjectives i substantives, i tenen dues funcions:

- a) servir de nexa, és a dir, enllaçar oracions tot subordinant una oració a una altra: Ha passat l'època **en què** l'èxit s'aconseguia amb treball frenètic.
- b) substituir un dels elements de l'oració principal, anomenat antecedent: època és l'antecedent del pronom relatiu en què en la frase anterior.

Tots els pronoms relatius (QUE, QUÈ, QUI, ON, EL QUAL i variants) fan alguna funció sintàctica dins la subordinada: les pròpies d'un pronom, d'un determinant o d'un adverbi.

No totes les oracions que porten QUE han de ser oracions de relatiu. Fixeu-vos en aquest parell d'oracions:

- Crec **que** tinc raó.
- Han fet un pastís **que** estava molt bo.

En el primer cas, el **que** és una **conjunció** i el seu paper és **unir** oracions.

En el segon cas, el **que** és un **pronom relatiu** que, a més d'enllaçar les dues oracions, es relaciona amb un element de la primera oració (**antecedent**), al qual representa en la segona: ells han fet un pastís + el pastís estava molt bo.

Formes i usos dels relatius

FORMES	USOS	EXEMPLES
que	És el més usat (mai amb preposició), i es refereix a persones i coses	
qué	Va precedit de preposició (<i>a, amb, de, en, per, per a</i>) i es refereix a coses	
qui	Pot anar precedit de preposició (=què) i es refereix a persones	
el qual la qual els quals les quals	Utilitzades en registres formals i sempre darrere de preposicions tòniques, locucions preposicionals, gerundis o infinitius. Poden substituir:	És un equip contra el qual és difícil guanyar. He perdut un document sense el qual no puc fer res.
	a) que en oracions adjectives explicatives	L'hindú i la seua filla, que eixien per la porta, ho van veure tot. ⇒ L'hindú i la seua filla, els quals eixien per la porta, ho van veure tot.
	b) què sempre	Deixa'm els llibres de què parles. ⇒ Deixa'm els llibres dels quals parles.
	c) qui precedit de preposició	La xica de qui parla no està. ⇒ La xica de la qual parla no està.
	- Precedits de la preposició de equivalen al relatiu possessiu castellà cuyo , al francès dont o a l'anglès whose .	Es un niño cuyo ingenio sorprende ⇒ És un xiquet, l'enginy del qual sorprén.

on	És un relatiu adverbial amb la funció de complement circumstancial de lloc que equival a 'en què', 'a què', 'en el qual'...	El lloc on treballo és gran. ⇒ El lloc en què treballo és gran, ⇒ El lloc en el qual treballo és gran.
la qual cosa cosa que fet que i anàlegs	Equivalen al castellà lo que, lo cual . Es refereixen a tota una oració o antecedent global. La fórmula la qual cosa pot anar amb preposició.	Va fallar el penal en l'últim moment, per la qual cosa van perdre el partit.
el que, la que, els que, les que i açò que, això que, allò que	Només són correctes quan es poden substituir per aquell que i variants sense cap modificació del sentit. La construcció prep. + art. + que és incorrecta, excepte quan puguem substituir l'article per aquell que i variants sense cap modificació del sentit.	Pots fer aquell treball o el que vulgues (=aquell que vulgues). Mira el que fas (=allò que fas). És el senyor* del que et parle. (incorrecte, *d'aquell que et parle?, cal usar-hi del qual o de qui)

EL QUAL, LA QUAL, ELS QUALS, LES QUALS

S'usen sobretot en registres formals. Darrere de les preposicions tòniques i de les àtones (a, amb, de, en, per i per a), les locucions preposicionals, els gerundis o els infinitius s'utilitzen sempre. Poden substituir:

- a) **Que** en oracions adjectives explicatives.
Ex.: La pel·lícula, **la qual** vaig veure ahir, era molt bona.
La pel·lícula, **que** vaig veure ahir, era molt bona.
- b) **Què** sempre.
Ex.: La pel·lícula **de la qual** parlo és molt bona.
La pel·lícula **de què** parlo és molt bona.
- c) **Qui** precedit de preposició.
Ex.: L'home **amb el qual** venia era el seu germà.

L'home **amb qui** venia era el seu germà.

d) Precedits de la preposició de fan la funció del relatiu possessiu (com el francès **dont**, el castellà **cuyo** o l'anglès **whose**)

Ex.: El bar, l'amo **del qual** és amic meu, estava tancat.

RECORDEU

- Tots els pronoms relatius fan alguna funció sintàctica dins la subordinada, per aquesta raó hem d'anar amb compte de no combinar-los amb pronoms febles que facen la mateixa funció, ja que provocariem un pleonasme.
- Per tant, haurem d'evitar construccions com les següents:
 - ~~*Vam visitar el poble **on hi** anàvem cada estiu.~~
 - ~~*Coneguèrem l'actriu **de la qual** ens n'havien parlat tant.~~
 - Vam visitar el poble **on** anàvem cada estiu.
 - Coneguèrem l'actriu **de la qual** ens havien parlat tant.

Ex19. Ompliu els buits amb els pronoms relatius que calga. Penseu que moltes frases admeten més d'una forma genuïna:

- Els veïns d'ara i els _____ teníem l'any passat són bastant pesats.
- _____ molt parla, molt erra.
- Un assumpte de _____ ja hem parlat molt.
- _____ no puga córrer, que camine.
- La xica amb _____ va Tomàs és molt bonica.
- Els treballs de Francesc són realment meravellosos. És un home, els treballs _____ són realment meravellosos.
- Hem discutit molt, _____ em lleva les ganes de parlar amb ell.
- El cotxe amb _____ véns és molt bonic.

Ex20. Ompliu els buits de cada frase amb el pronom relatiu que convinga acompanyat, si cal, de preposició:

1. El tren amb el qual viatjava va patir un accident en arribar a la ciutat _____ es dirigia.
2. Les actrius de les quals parlaven en aquell programa viuen en l'edifici _____ van trobar les pintures perdudes de Dalí.
3. L'avinguda en la qual es troba el Teatre Principal és la mateixa avinguda _____ viuen els meus cosins.
4. La cançó amb la qual el cantant es va fer famós no era seua, _____ és molt freqüent en el món de la cançó.
5. Mercé, de la qual fa temps que no sé res, acaba d'enviar un correu electrònic a l'Enric al lloc _____ treballa.

Ex21. Ompliu els buits de les frases següents amb els pronoms relatius que, què, el qui (i variants), el que (i variants) o qui segons convinga. (Recordeu que les combinacions el que o el qui no commuten mai per el qual):

1. Les pel·lícules de terror són _____ menys m'agraden.
2. Els apunts amb _____ vam preparar l'examen no eren els més adequats.
3. _____ ha guanyat el torneig ha estat el millor jugador de tota la història.
4. L'advocat de _____ et vaig parlar és dels més cars de Miami.
5. Els arguments amb _____ es defensava el ministre corrupte em semblaven deficients.

Ex22. Ompliu els buits amb les formes què, el que, la que, els que, les que (i la preposició, quan calga). Teniu en compte que el grup el que només és correcte quan commuta per allò que, aquell que, etc.:

1. No accepta la meua disculpa, però sí _____ li ha donat Enric.
2. No vull joguines d'aquesta marca sinó _____ anuncien a la televisió.
3. No parle d'aquests quadres sinó _____ vam comprar el mes passat.
4. Porta les copes de cristall. Trau _____ vam comprar a Bohèmia.
5. Ens ha plantejat uns problemes amb _____ no comptàvem

Ex23. Escriviu en els buits els relatius (i les preposicions) que convinguen:

1. He discutit amb Ferran, raó per _____ no el visitaré més.
2. Les jaquetes _____ et parlava les tenen rebaixades a la botiga _____ hi ha al teu carrer.
3. La moto _____ anava Frederic era molt antiga.
4. No sé _____ ha aparcat Patrícia la furgoneta amb _____ ve cada dia al gimnàs.
5. He oblidat les lleis _____ es basa el recurs, _____ estan molt qüestionades per la jurisprudència actual.
6. Volem que ens dones tota la informació del viatge de _____ tant ens han parlat.
7. Ernest té unes idees _____ et sorprendran.
8. Les pel·lícules d'ara són més avorrides que les _____ feien abans.
9. Aquest mes no he cobrat, raó per _____ no puc anar-me'n de vacances.

Ex24. Ompliu els buits de les frases següents amb un pronom relatiu, acompanyat, si cal, d'altres elements:

1. És un tema _____ hem de parlar.
2. Vaig tornar a veure el pescater _____ havíem comprat el llobarro.
3. Aquestes són les coses _____ la gent no pot suportar-te.
4. Deixa'm veure el treball _____ vas aprovar l'assignatura.
5. Els ciclistes _____ arriben mitja hora més tard estaran desqualificats.
6. Un gran nombre de ciutadans no confia en els partits parlamentaris ni tampoc en _____ són extraparlamentaris.
7. A l'estat de Califòrnia és _____ vam veure óssos salvatges.
8. Volia recuperar la part de l'herència _____ havia renunciat.
9. És un home _____ es preocupa molta gent.
10. Desconec les raons _____ ha dimitit.
11. _____ ha dit això és un poc avergonyia.
12. El moment _____ es va decidir el partit va ser la primera part.
13. La botiga _____ m'he comprat la gavardina és nova.
14. Aquest jersei i _____ portava el meu germà són herència del meu avi.
15. El país _____ hem visitat enguany és totalment diferent _____ vam visitar l'any passat.
16. Aquells xics _____ anaves, no els conec.

Ex25. Traduíu aquestes frases:

1. Es un barrio cuyas avenidas son muy vistosas.

2. Crearon una comisión, cuya función era redactar las nuevas normas generales.

3. Comimos en un hotel cuyo cocinero tenía fama mundial.

4. Me han vendido dos perritos cuyo padre es de pura raza.

5. Parece que va a llover, lo cual nos fastidiará.

Ex26. Uniu les dues frases de cada línia mitjançant un pronom relatiu i feu-hi els canvis que calga:

1. Us heu trobat unes ulleres. Les ulleres són de Jaume.

2. La xica és molt eficient. Me n'han donat referències.

3. Hi ha una casa de camp. N'ix molt de fum.

4. Joan recull les llibretes. Neus havia fet caure les llibretes.

5. Rosa continuava cridant. Rosa no es feia càrrec de la situació.

6. Lluís era a baix. Li vaig donar la carta.

7. Els carboners maldaven del matí al vespre. Els carboners treballaven amb sol, pluja o neu.

8. Vaig patir moltes dificultats econòmiques. Jo mai no havia patit dificultats econòmiques.

Ex27. Torneu a escriure les oracions següents utilitzant els pronoms relatius adequats:

1. Hi ha uns pins gegants que les arrels arriben fins més enllà de la tanca.

2. És una gent que no els llueix tot el que guanyen.

3. És un riu que s'hi ha ofegat molta gent.

4. Ha vingut la jove que l'altre dia li vaig curar la cama.

5. És una fusta que s'hi fan mobles.

6. És una novel·la que l'autora tracta de problemes generacionals.

7. El llibre del que m'has parlat està exhaurit.

8. En Manel s'ha comprat una motocicleta que amb ella pot anar a 200 km/h.

9. Van fer la reunió a la sala que les finestres són redones.

10. És una persona que no li molesta admetre que s'equivoca.

11. Ha vingut l'home a que li vam vendre el gos.

12. Van dir-nos que hauríem de fer hores extres, el que em sembla molt malament.

13. La meua versió, en la qual hi podeu trobar canvis que no us agraden, és aquesta.

4. Pronoms interrogatius i exclamatius

Les oracions **interrogatives** poden ser introduïdes per **pronoms interrogatius** per preguntar sobre les persones i les coses, tant de manera directa --amb el símbol ?, que només apareix al final de la frase-- com de manera indirecta, sense símbol d'interrogació però amb accent obert quan el pronom interrogatiu siga **què**. Presenten una entonació característica.

Les oracions **exclamatives** porten al final el símbol ! i presenten una entonació intensa.

Formes i usos

FORMES	USOS	EXEMPLES
qui	Pregunta sobre persones. Equival a "quina persona". És invariable	Qui ha vingut? No sé qui dius. Qui farà la presentació de l'acte?
què	Pregunta sobre coses. Equival a "quina cosa". És invariable	Què vols? Què t'han regalat? Volia entendre'l, però no sé què em deia
quin, quina, quins, quines	Pregunten sobre persones o coses. Acompanyen el substantiu al qual fan referència i hi concorden en gènere i nombre. També indiquen admiració o censura.	Quin cotxe et compraràs? No sé quins alumnes han aprovat. Vull saber quines has vist. Quin vestit més bonic! Quina barbaritat més gran!
quant, quanta, quants, quantes	Pregunten la quantitat. Concorden en gènere i nombre amb el substantiu que acompanyen.	Quant t'ha costat el cotxe? Quanta gent hi havia? Quants llibres vols? Quantes vegades has vist aquesta pel·lícula?
on	Pregunta el lloc. Equival a "en quin lloc"	On vols anar a l'estiu? D' on t'has comprat el refresc? No sé per on para.
quan	Pregunta el moment.	Quan arriba l'avió? Quan vindràs a ma casa?
com	Pregunta la manera.	Com has vingut fins ací? Com fas la paella?

REMARQUES

a) No és correcte utilitzar **què** o **que** en comptes de **quin**, **quina**... en les oracions interrogatives o exclamatives:

*~~Que fred fa!~~ (incorrecta) > **Quin fred fa!** (correcta)

*~~Que dia és l'examen~~ (incorrecta) > **Quin dia és l'examen** (correcta)

Com a regla pràctica, podeu recordar que:

Que + adverbí o adjectiu: **Que blau està el cell!**

Quin, quina... + nom: **Quin llibre estàs llegint?**

Heu de tenir present que el nom pot estar elidit:

Quin llibre vols? Quin prefereixes?

b) Heu d'anar amb compte de no confondre **quan** i **quant**. **Quan** és un temporal, i **quant** és un quantitatiu

c) No heu de confondre el **relatiu què** amb l'**interrogatiu què**.

- El **relatiu què** pot commutar-se per **el qual**, **la qual**, **els quals** **les quals**.

Exemple: **Treballa en un despatx en què fa molt de fred** (què = el qual)

- L'**interrogatiu què** pot commutar-se per **quina cosa**.

Exemple: **No sabia què havíem dit** (que = quina cosa)

d) L'**interrogatiu què** sempre porta accent obert. L'**exclamatiu que** no porta mai accent gràfic.

Exemple: **Que gelat està açò!**

e) Heu de fixar-vos en la correcta utilització de **per què** i **per a què**

Per què és la combinació de la preposició **per** i l'**interrogatiu què**.

Equival a **per quin motiu**.

Exemple: **Per què has fet això?**

Per a què s'usa només en oracions interrogatives. Equival a **per a quina cosa**. Normalment, apareix amb verbs com **servir**, **usar**, **utilitzar**...

Exemple: **Per a què vols el martell?**

f) Recordeu que únicament l'**interrogatiu què** porta accent gràfic.

Quin? Qui? Quan? On? Com? → No porten **mai** accent gràfic

Ex28. Completeu les frases següents amb l'interrogatiu que calga:

1. Heu de trobar _____ són les set diferències entre els dos dibuixos.
2. Per a _____ has fet aquest pastís? Per a mi o per a ella?
3. _____ de totes és la teua germana?
4. _____ vols fer aquesta nit?
5. _____ exercicis us han semblat més fàcils?
6. No sé en _____ lloc hem quedat.
7. No vaig comprendre _____ va voler dir.
8. _____ d'aquestes respostes són les vertaderes?
9. _____ t'estimes més, el jersei blau o el negre?
10. _____ no ha pagat encara la matrícula?

Ex29. Ompliu els espais buits amb els interrogatius que calga i precedits de la preposició adequada:

1. Per _____ ve? --Ve pel camí de dalt.
2. _____ viu? --Viu amb una amiga d'Ester.
3. _____ parlen? --Sempre parlen de l'oratge.
4. _____ temps es quedaran? --Es quedaran dues setmanes.
5. _____ porten el pa? --El porten del forn del poble.
6. _____ viviu en aquesta ciutat? --Des que vam aprovar l'oposició.
7. _____ depén? --Depén de tu.
8. _____ llaves la roba? --Amb el mateix sabó que tu.
9. _____ jersei vindràs? --Amb el verd.
10. _____ es veurà millor l'eclipsi? --Des de la platja de Ponent.